RELATORIA DE LA TERCERA SESSIÓ DEL SEMINARI D'ESTUDIS SOBRE ANTIFEIXISME I ESTRATÈGIES DE DEFENSA DE LES LLIBERTATS.

Extrema dreta: visió patriarcal, culte a la masculinitat i guerra al feminisme.

Montse Cervera (Ca la Dona); Jordi Muñoz (Moviment Antimilitarista)

27 març 2019

La sessió va ser gravada, podeu trobar la gravació aquí.

Introdueix la sessió l'Eddy i planteja antifeixisme i feminisme com a lluites transversals, que d'alguna manera ho col·lapsen tot. Llença la proposta que feminisme i antifeixisme són humanismes[1].

Comença la intervenció de Montse Cervera:

Antifeixisme i feminisme i ecologisme i anticapitalisme i el patriarcat, són uns puntals i lluites compartides.

Ens trobem en un moment i en un context especial. Ens hem d'interrogar entorn el paper del neoliberalisme i de l'extrema dreta (que ara està parlant d'ideologia de gènere) i quin el paper de l'esquerra. Des de l'esquerra s'ha centrat en el tema cultural, els drets de les dones i LGTBI que també defensa el feminisme lliberal. Però no ens hem d'equivocar l'explotació de les dones ha estat al centre. Per on hem d'entrar? D'incidir?

Des de sempre el cos i la feina de les dones ha estat un dels pilars del capitalisme, un element central, nuclear.

El cos de les dones també ha estat i és camp de batalla: les dones son víctimes d'agressions, extorsions, violacions. La precarietat laboral generalitzada incideix de forma molt especial en les condicions de vida de les dones. Les condicions i el context són molt durs i les condicions econòmiques i socials són cada cop més difícils.

En molts països, per exemple a Amèrica Llatina, es fan servir els atacs masclistes contra dones lideresses en conflictes territorials, per la defensa de les terres o dels recursos. No es tracta d'un fet marginal. Aquests atacs es produeixen i s'estenen mentre es manté una democràcia formal fictícia. Es menciona el llibre de Rita Laura Segato, *La guerra contra las mujeres*, publicat el 2016 per Traficantes de Sueños.

[1] NT: Nota de la transcriptora ☺ us recomano la lectura de Paul Beatriz Preciado " El feminismo no es un humanismo " a El Estado Mental; novembre 2014. EFL

Com ha sortit el discurs de VOX?

Plantegen una lluita frontal contra el feminisme i els drets vinculats a l'alliberament LGTBI.

Propugnen l'ideal de l'home-soldat: una exaltació de la virilitat que passa per la figura de l'home blanc, adult, que defensa la família com a institució "natural". Mantenen una actitud bel·ligerant amb les persones immigrades. Al mateix temps tenen una retòrica de l'home víctima i ataquen les lleis contra la violència de gènere per considerar-la discriminatòria. La definició que fan de la violència de gènere com a violència domèstica implica considerar-la com un problema d'homes que han perdut el cap, un problema per tant individual. De forma que es treu la dimensió estructural i política.

Veiem com les seves argumentacions ataquen el cor de les idees i de les reivindicacions i aportacions més importants que feminisme ha plantejat i representa. També és el reconeixement de la importància del feminisme com a tranversal, com una utopia necessària per a canviar les coses. Ha passat a ocupar l'espai diana que abans tenien vers el comunisme. Per tant combatre aquests atacs serà cabdal.

- ✓ La ideologia (teoria) de gènere és el constructe que fan servir per tal de dur a terme l'embat contra el feminisme[2]. Les religions, la catòlica i també l'evangelista estan duent a terme una campanya molt virulenta i amb molts recursos de tota mena a Llatinoamèrica i l'extrema dreta s'hi empara. Aquestes esglésies tenen una gran capacitat d'incidència política.
- ✓ Proposen un retorn a la idea tradicional de família. La seva propaganda planteja que el feminisme condiciona i obliga les persones a l'homosexualitat, l'anticoncepció o l'avortament. Volen revertir els drets sexuals i reproductius que van ser aprovats a la IV Conferència Mundial sobre les Dones de Beijing el 1995.
- ✓ No defensen explícitament la superioritat dels homes però ho plantegen en termes de *"complementarietat"* i de valorització del treball de les dones. Aquesta argumentació és eficaç ja que d'una banda incorporen alguns discursos del feminisme de la diferència i permet a dones que se senten menystingudes un motiu d'identificació amb un rols femenins aparentment posats en valor.[3]

[2] NT: La lluita és en realitat contra el concepte gènere, una categoria analítica que ha permès el feminisme transcendir les lògiques biologistes i naturalitzadores per a considerar que els rols de gènere i les desigualtats són producte de l'estructura social i del moment històric i el context sociopolític concret i per tant poden ser transformats. Veure l'article de Nuria Alabao, "El giro ultra de Casado y la "ideología de genero"" a CTXT, publicat el 28 de juliol de 2018.

[3] NT: Tot i que des de una clara defensa de la subordinació de les dones, recordem els discursos i les pràctiques que va mantenir a l'Estat espanyol la Secció Femenina del Movimiento i en concret com les

- ✓ Parlen de “defensa de la vida” contraposant amb el feminisme que diuen que defensa la mort (avortament, matrimonis gais i lesbianes com a signe de la fi de la civilització...) és tracta d’un discurs que té impacte en molta gent. Tergiversen les posicions del moviment feminista i diuen promoure els drets humans. Tot i que el PP ja es va enganxar els dits amb el tema de l’avortament que té el suport d’un 80% de la població, ara Vox també vol tronar-ho a posar a l’agenda i aconseguir imposar més restriccions en l’exercici del dret.
- ✓ També empren l’argument que el feminisme no és científic. En relació a l’avortament intenten justificar-ne la condemna a partir de la biologia. Es planteja el cas de Colòmbia c om exemple: es va fer una campanya en favor d’un referèndum en defensa dels drets dels col·lectius LGTBI. L’endemà hi va haver una resposta de la dreta mb milions de pamflets ridiculitzant (nens amb faldilles) i vinculant-lo al suport als acords de pau. Van fer fracassar la campanya de drets i van enfrontar el moviment LGTBI amb el moviment feminista. A l’Estat espanyol estan preparant lleis entorn la maternitat i de suport a la família. Entren en contradicció ja que defensen la congelació d’òvuls i embrions i aleshores no ho consideren un avortament ja que és un gran negoci.
- ✓ Hi ha, en sectors de la ultradreta més “modernitzada” l’apropiació de reivindicacions d’esquerra per a capgirar-les en una restricció de drets. Seria el cas de Marine Le Pen que fa servir una retòrica basada en la laïcitat i la defensa dels drets de les dones per carregar conta el vel i per extensió contra la immigració en el seu conjunt. Finalment, es tracta de la defensa dels drets per les dones blanques i l’estigmatització de les construïdes com “altres”.
- ✓ Es consideren la rereguarda dels valors morals de la tradició (nació) i de la família (mare, amor...). Això representa una oposició a un model escolar inclusiu i la promoció de l’escola privada basant-se en el dret dels *pares* a decidir el tipus d’educació que volen donar als fills i filles.
- ✓ La seguretat com a element fonamental que els homes han de defensar amb la venda lliure d’armes.

El que ens interessa és poder tenir arguments per posar-los en evidència. Contra argumentar, explicar qui són i d’on venen. Laia Serra (La seducció de Vox; Ara, 8/12/

Càtedres o els grups de Coros y Danzas eren sovint les úniques possibilitats per a moltes dones de zones rurals de sortir del poble o d’alfabetització. La SF va constituir una organització femenina de masses. Veure annex.

2018) també planteja que juguen amb les emocions i hem de veure la manera d'enfrontar-nos-hi.

Ens cal la força de molta gent al carrer convençuda que aquesta gent ens porten cap a una societat sense drets.

Debat:

- Critica per manca de suport científic del feminisme. Hi ha dos línies, la impossibilitat de demostrar l'existència del gènere com a concepte i temes en relació a l'avortament (fins quan o des de quan hi ha vida). És cerca una legitimació científica igual que les teories racistes i eugenèsiques pretenien trobar una justificació biològica. La qüestió està en tractar de derivar de diferencies biològiques (reals o no) la legitimació de les desigualtats. Hem de veure que la ciència també és una construcció social i les desigualtats (de classe, gènere, per orientació sexual, de persones racialitzades, origen, territori, edat o diversitat funcional, entre d'altres possibles) es donen en un context històric social i polític determinat. Es cerquen explicacions que naturalitzen i essencialitzen les diferencies cristal·litzin-les. S'inicia un debat sobre el que és natural[4] i el que és "sa" o patològic i es remet a l'experiència dels tractaments psiquiàtrics per a homosexuals que encara es practiquen.
- La dreta i els feixismes són on eren, les contradiccions són consubstancials al feixisme, sempre ha anat arreplegat d'aquí i d'allà. El que ha canviat ha estat l'esquerra, l'esquerra que tenia uns valors sòlids i molt fàcilment explicables. En l'esquerra també es donen posicions que -basant-se en criteris científics- criminalitzen i desqualifiquen altres opcions (es parla de la posició entorn les vacunes o bé de l'homeopatia). Cal una esquerra que recuperi els valors i que faci una defensa clara de l'educació, de l'escola pública... El discurs de l'esquerra s'hauria d'articular d'una manera més global que no sigui la confrontació directa amb les manifestacions de VOX. Fan poc les simplificacions perquè guanyem a VOX però darrera hi ha Cs, hi ha el PP. Es pot tractar d'una simplificació. Si el PP no s'atreveix a posar-se en contra de l'avortament però VOX sí, no serà una estratègia? La primera qüestió es que aquests temes entrin al debat públic, marquen l'agenda i són conquestes que no es poden tocar perquè ens han costat molt. En ocasions s'han pres mesures per a combatre aquesta iniciativa de la dreta per a definir els debats. Per exemple el FAGC va decidir en un moment

[4] Adjuntem l'enllaç a "No és Natural" Text de Josep Vicent Marqués. Capítol 1 del llibre del mateix nom publicat l'any 1982 per Anagrama. Pot ser útil per tractar el tema en alguns fòrums.

donat que no aniria a cap debat en un mitjà on hi hagués persones de dretes qüestionant drets fonamentals.

- El discurs de la dreta està calant, fa pensar si les conquestes adquirides eren febles i són per sempre. S'han de defensar permanentment. Situacions en que els nens es senten víctimes amb el missatge que el feminisme és discriminatori. Cal un anàlisi de les masculinitats (hi ha masculinitats i feminitats? No hi ha un sol model d'actuar i sentir-se com a home o com a dona) i analitzar com els homes són víctimes del patriarcat que imposa rols i models de gènere també als homes. És important incidir en la coeducació i que els continguts de gènere i en especial la prevenció de les violències masclistes, siguin transversals.
- Mentre no es canviï el sistema els drets estan sempre en qüestió i hi ha possibilitats de regressió. Tal vegada cal revisar si hi ha sistemes "definitius" en el sentit teleològic del terme. Pel contrari, sembla que el sistema capitalista en les successives crisis es vagi enfortint (i transformant) cap a posicions de control social i posicions cada cop més autoritàries i de criminalització de la dissidència.
- Es qüestiona quan l'esquerra va perdre la capacitat *d'empoderament.* [NT: Cal revisar i qüestionar el terme *"empoderament"*. Sovint es fa servir com un element concedit o estimulat des de fora de les persones i/o dels col·lectius. El poder es pren, no és fruït de concessions externes. Tenim -en la tradició feminista i d'esquerres- el terme *emancipació* que ens pot donar més joc i també *l'agència*, entesa com a capacitat d'esdevenir agent, subjecte.]
- Cal que revisem el debat sobre la ciència. Front el fonamentalisme cientista cal qüestionar la suposada neutralitat científica.

Annex:

Un factor clave en el adoctrinamiento de las mujeres fue la Sección Femenina del Movimiento (SF)(23). Esta organización fue fundada en 1934 por Pilar Primo de Rivera, hermana de José Antonio Primo de Rivera, fundador de la Falange e hija del dictador Miguel Primo de Rivera.

La Sección Femenina se movió en una ambivalencia entre la promoción del ideal franquista y católico de la mujer-madre sometida al varón hasta límites que hoy nos parecen inverosímiles (24) y el modelo falangista de mujer pública, reservado a las cuadros dirigentes de la organización, que conservaron un notable poder hasta 1977, año de su disolución. (Sonia Rodríguez López, 2004: 492).

La enculturación nacional-sindicalista y católica se llevó a cabo de forma masiva a través de una vasta gama de actuaciones. Por una parte, en todas las escuelas se impartía la conocida popularmente como F.E.N. (Formación del Espíritu Nacional). Era una asignatura obligatoria durante el bachillerato que estaba en manos de militantes del Movimiento. Otras actividades formativas se realizaban de forma itinerante por los pueblos a través de las "Cátedras de la Sección Femenina"25, los Coros y Danzas o del Servicio Social. Éste era un servicio femenino que en la práctica resultaba obligatorio para las mujeres menores de 35 años. Era necesario haber realizado el Servicio Social para obtener el pasaporte, el carné de conducir o inscribirse en la universidad, por ejemplo. Se calcula que entre 1937 y 1977 tres millones de mujeres de entre 17 y 35 años hicieron el Servicio Social. La Sección Femenina, por su parte, llegó a tener 600.000 afiliadas, en sus mejores momentos, hacia los años sesenta. A pesar del intento de adaptarse a los cambios y de ofrecer una imagen más moderna a las mujeres para seguir manteniendo el poder, la Sección Femenina inició un declive que culminó con su disolución en 1977 por Adolfo Suárez.

[23] Como correspondía a una organización integrante de Falange Española su nombre completo era Sección Femenina de Falange Española y de las Juventudes Obreras Nacional Sindicalistas.

[24] Algunos ejemplos de las consignas y consejos que reforzaban la subordinación femenina en todos los campos, incluido el de la sexualidad, aparecen en el artículo publicado en El País del 10 de mayo de 2009, firmado por Tereixa Consteira i que du el títol "Con un pequeño gemido basta". Accesible en http://www.elpais.com/articulo/cultura/pequeno/gemido/basta/elpepicul/20090510elpepicul_3/Tes

El artículo recoge la inauguración de una exposición con el título "Mujeres de Azul" que se llevó a cabo en el Centro Documental de la Memoria Histórica, Salamanca, en 2009.

Rodríguez López, Sonia (2004). La falange femenina y construcción de la identidad de género durante el franquismo. En Carlos Navajas Zubeldía, (ed) *Actas de IV Simposio de Historia Actual*, Logroño, 17-19 de octubre de 2002 (p. 483-504). Logroño: Gobierno de la Rioja. Instituto de Estudios Riojanos.